

УДК 37.07:37.091.33

Кочин І. С.

студент магістратури

"Управління навчальним закладом"

(Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир)

e-mail: vaniakochin94@gmail.com

Управління інформатизацією загальноосвітнього навчального закладу

У статті розкрито суть управління інформатизації загальноосвітнього навчального закладу, приділена увага питанню управління інформатизацією освітнього процесу. Виокремлені підходи до побудови моделей управління інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів. Розглянуті існуючі підходи в теорії і практиці освіти до проблеми управлінням процесом інформатизації ЗНЗ.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що наразі висвітлення питання інформатизації загальноосвітніх закладів є досить глобальним. У даний час інформатизація освіти ставить нові задачі, які зв'язані з розробкою інноваційних підходів до управління інформатизацією загальноосвітнього навчального закладу. Інформатизація сучасного освітнього закладу призводить до удосконалення навчального процесу, сприяє при відповідному управлінні досягненню нових якісних освітніх результатів.

Мета статті: розкрити зміст та особливості управління інформатизацією загальноосвітнього навчального закладу.

Виклад основного матеріалу. Інформатизація суспільства – це глобальний соціальний процес, особливість якого полягає в тому, що домінуючим видом діяльності в сфері суспільного виробництва є збір, накопичення, продукування, обробка, зберігання, передача та використання інформації, здійснювані на основі сучасних засобів мікропроцесорної та обчислювальної техніки, а також на базі різноманітних засобів інформаційного обміну. Процеси, що

відбуваються у зв'язку з інформатизацією суспільства, сприяють не тільки прискоренню науково-технічного прогресу, інтелектуалізації всіх видів людської діяльності, а й створенню якісно нового інформаційного середовища соціуму, що забезпечує розвиток творчого потенціалу індивіда.

У концепції Національної програми інформатизації зазначено, що сутність інформатизації полягає в сукупності взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб, реалізації прав громадян і суспільства на основі створення, розвитку, використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, створених на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки [1].

Інформатизація системи освіти – це упорядкована сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих й управлінських процесів, спрямованих на задоволення освітніх інформаційних, обчислювальних і телекомунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації; удосконалення форм і змісту навчально-виховного процесу шляхом упровадження комп'ютерних методів навчання й тестування.

Невід'ємною складовою інформатизації освіти є інформатизація загальноосвітніх навчальних закладів. Вона має охопити всі напрямки та сфери діяльності учнів, учителів, керівників навчальних закладів та установ і суттєво вплинути на зміст, організаційні форми і методи навчання та управління навчально-пізнавальною діяльністю.

Також, інформатизація освіти ставить нові завдання, пов'язані з розробкою інноваційних підходів до управління інформатизацією освітнього процесу в школі. Інформатизація сучасної школи призводить до вдосконалення навчального процесу сучасного загальноосвітнього закладу, сприяє при відповідному управлінні досягненню нових якісних результатів.

Враховуючи визначення інформатизації, О. В. Єльнікова виділяє такі відправні компоненти для визначення інформатизації навчального закладу:

- інформатизація – це сукупність процесів: організаційних, правових, науково-технічних, навчальних, виховних, пізнавальних;
- інформатизація навчального закладу є цілеспрямованим процесом актуалізації учнів і вчителів до життєдіяльності та

професійної діяльності у динамічних умовах інформатизації соціуму на основі створення інформаційно-навчального середовища;

- інформатизація навчального закладу заснована на оптимальному і всебічному використанні інформаційно-комунікативних технологій у навчальному та виховному процесах і повсякденному житті;

- інформатизація навчального закладу передбачає активну діяльність усіх учасників навчально-виховного процесу навчального закладу (адміністрації, вчителів, учнів, батьків) у єдиному освітньому інформаційному середовищі [2].

Інформатизація загальноосвітніх навчальних закладів – це комплексна проблема, розв'язання якої потребує одночасного вирішення, зокрема, таких завдань:

- оснащення ЗНЗ комп'ютерною технікою (комп'ютеризація ЗНЗ);

- забезпечення ЗНЗ навчальними комп'ютерними програмами;

- підключення ЗНЗ до Інтернет та забезпечення можливості повноцінної роботи в ньому;

- підготовка вчителів у галузі інформаційних технологій.

Інформатизація освіти в першу чергу повинна сприяти вирішенню педагогічних проблем. Інформаційні технології ефективні тільки в поєднанні з відповідними педагогічними технологіями: якщо вчитель мислить колишніми категоріями, то використання технічних засобів не змінює суті освітнього процесу та традиційного репродуктивного методу подачі матеріалу.

Розглянемо існуючі підходи в теорії і практиці освіти до проблеми управління процесом інформатизації. Перший підхід – програмно-цільове управління процесом інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів. А. Н. Алексєєв, Т. Н. Ахметова, Л. А. Мельник називають одним з варіантів стратегічного управління процесом інформатизації в школі програмно-цільове управління, при якому здійснюється пов'язування цілей майбутньої роботи з ресурсами за допомогою програм. Провідними для реалізації цільового підходу в управлінні є питання про те, як вибирати (формулювати, встановлювати) мету на будь-якому рівні управління, як пов'язувати цілі різних рівнів і ланок між собою і як здійснювати в процесі планування перехід від цілей до конкретних заходів по їх реалізації [3]. Виділяючи функції, методи та інформаційне забезпечення програмно-цільового управління, дослідники вважають, що таке управління створює хорошу основу у вигляді формування специфічного середовища для розвитку всіх суб'єктів освітнього процесу, робить це розвиток керованим і прогнозованим. Відпрацьовуючи програми інформатизації, формується фактично

новий освітній заклад, в якому інформаційні технології є ефективним повсякденним інструментом розвитку загальноосвітнього навчального закладу і формування нової якості освіти [4]. Другий підхід – багатовимірна кластерна модель управління інформатизацією. Практики освіти Г. М. Водоп'ян і А. Ю. Уваров вважають, що перенесення методів та інструментів проектного управління з області будівництва або розробок нової техніки в освіту неможливий. Тому ними був розроблений інструмент управління процесом інформатизації ЗНЗ – багатовимірна кластерна модель. На думку авторів, інформатизація школи це процес її розвитку. Для його оцінки треба визначити, в якій мірі новий стан ЗНЗ відрізняється від її попереднього стану (крок розвитку) [5]. Розробники моделі виділяють показники, згруповані за розділами і характеризують стан інформатизації ЗНЗ: апаратне середовище школи, мережа; підтримка використання інформаційно-комунікаційних технологій; цифрові освітні ресурси; програмно-апаратні навчально-методичні комплекси; компетентність педагогів в галузі використання ІКТ; навчальна робота; педагогічна практика; методична практика; організація навчального процесу.

Значення цих показників задають багатовимірний простір станів інформатизації освітньої закладів, кожна точка в якому відповідає окремому станом. Розвиток процесу інформатизації окремого ЗНЗ описується послідовністю таких станів. Для роботи з об'єктами в цьому просторі використовуються процедури кластерного аналізу, які дозволяють оцінювати близькість окремих освітніх установ за станом інформатизації, об'єднавши їх в близькі стійкі групи (кластери). Перехід з одного кластера в інший інтерпретується як крок розвитку. Запропонована багатовимірна модель може бути корисна при вирішенні трьох взаємопов'язаних завдань: підготовка програм інформатизації освітніх установ; моніторинг розвитку процесів інформатизації в загальноосвітніх закладах; оцінка ефективності реалізованих проектів в галузі інформатизації освітнього процесу. Але разом з тим, дозволяючи визначати різні стани інформатизації ЗНЗ, багатовимірна кластерна модель не розкриває механізми управління процесом інформатизації в загальноосвітньому закладі.

Третій підхід до управління інформатизацією освітнього процесу в загальноосвітньому закладі передбачає формування єдиного інформаційного освітнього простору. Формування і розвиток інформаційного простору освітньої установи направлено на забезпечення відкритої взаємодії між учасниками освітнього процесу та суспільством за допомогою моделі взаємодії: "учень – учитель – адміністрація школи – батько – органи влади – громадськість". Дана

модель охоплює всіх зацікавлених в якості освітнього процесу через постановку цілей і визначення напрямлень (засобів реалізації цих цілей). Даний підхід передбачає, що питання, пов'язані з технічним оснащенням шкіл комп'ютерною технікою та виходом в Інтернет уже вирішені, а компетентність всіх учасників освітнього процесу в області інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє вибудовувати ефективне спілкування [6].

Створена в одному загальноосвітньому закладі інформаційно-комунікаційна освітнє середовище як інструмент управління процесом інформатизації освітнього процесу, ефективно функціонує і постійно розвивається, може стати зразком створення цілої інфраструктури інформаційно-комунікаційних середовищ освітніх установ, які можуть створюватися в будь-якому загальноосвітньому закладі з урахуванням його специфіки та технічної оснащеності.

Управління інформатизацією освітнього процесу в загальноосвітньому навчальному закладі дозволить домогтися:

- підвищення ефективності якості освітнього процесу;
- скорочення витрат часу на проходження програм, підвищення якості додаткової освіти на основі дистанційних технологій;
- удосконалення методичних систем навчання, що функціонують на базі ІКТ;
- розвитку змісту і методики навчання інформатики, інформаційних та комунікаційних технологій;
- використання розподіленого інформаційного ресурсу всесвітньої мережі Інтернет в освітніх цілях;
- інтенсифікації процесів опитно-експериментальної і науково-методичної діяльності в школі;
- удосконалення механізмів управління системою освіти, в тому числі управління освітньою установою на основі ІКТ.

Висновок. Отже, управління інформатизацією може бути представлено як варіант управління різноманітністю і управління зміною, а одне із завдань управління інформатизацією в загальноосвітньому навчальному закладі – зробити зміни такими, які необхідні для його сталого розвитку. При цьому інформатизація освіти зможе дати необхідний соціальний і економічний ефект лише за умови, що створювані і впроваджуються інформаційні технології не стануть стороннім елементом у традиційній системі освіти, а будуть природним чином інтегровані в нього, поєднуючись з традиційними технологіями навчання.

Список використаних джерел та літератури:

1. Закон України "Про Концепцію національної програми інформатизації": за станом на 09 лютого 2006 р. / Відомості Верховної Ради. – К., 2006. – № 22.
2. Єльнікова О. В. Університет менеджменту освіти АПН України. Вимірювання рівня інформатизації навчального закладу. – Режим доступу: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/5/statti/4elnikova.htm.
3. Алексєєв О. М. Стратегічне управління в школі / О. М. Алексєєв, Т. Н. Ахметова, Л. А. Мельник // Освіта і наука. – 2005. – № 1.
4. Булин-Соколова Є.І. Інформатизація школи сьогодні і завтра: проблеми і можливі рішення / Є. І. Булин-Соколова // Питання освіти. Вища школа економіки. – 2005. – № 3. – 400 с.
5. Водоп'ян Г. М. Про один інструмент управління процесом інформатизації школи / Г. М. Водоп'ян, А. Ю. Уваров // Питання освіти. – 2006. – № 3.
6. Мінченко М. М. Формування єдиного шкільного інформаційного простору: концептуальна основа і досвід реалізації / М. М. Мінченко, М. В. Трунова // Інформатика й освіта. – 2005. – № 11. – С. 64-71.

Кочин И. С.

Управление информатизацией общеобразовательного учебного заведения

В статье раскрыта суть управления информатизации общеобразовательного учебного заведения, уделено внимание вопросу управления информатизацией образовательного процесса. Выделены подходы к построению моделей управления информатизации общеобразовательных учебных заведений. Рассмотрены существующие подходы в теории и практике образования к проблеме управлением процессом информатизации ОУЗ.

Kochin I.

Management informatization of general education institutions

The article reveals the essence of information management of an educational institution, paid attention to the management informatization of educational process. Singled out approaches to building models of information management of secondary schools. Existing approaches in the theory and practice of education to the problem management process GEI informatization.